

„GEORG STAGE“s sidste Togt.

Skoleskibet »Georg Stage« modtog i Eftermiddag sit nye Elevhold bestaaende af 80 unge Mennesker. Eleverne modte ved Kvæsthusbroen, hvorfra de færgedes over til Orløgsværftet, hvor »Georg Stage« ligger forlojet.

Paa Lørdag gaar »Georg Stage« ud paa sit 50. Togt, der ogsaa bliver Skibets sidste Togt. Skoleskibets gaar først op i Øresund og i Løbet af en halv Snes Dage faar Eleverne Libragt det første Grundlag for Sømandskunsten i Praksis.

I Slutningen af Maanedens kommer »Georg Stage« atter til København for at proviantere til det forestaaende Sommertogt gennem Øresund og Kattegat og derfra gennem Storebælt.

Paa Falderebet bryder »Georg Stage« med en af sine gamle Traditioner, idet den sædvanlige Tur over Nordøen til Englands Østkyst er opgivet. Skibet vil i Stedet for lade en lang Østersø-tur danne Afslutningen paa Togtet.

Mellem de Elever, der er med paa Skibets sidste Rejse, er Thorvald Mortensen, Son af Købmand J. Mortensen, Trangsivaag, Færøerne, Otto Skaalum, Son af Tømrer Ole Olsen Skaalum, Vaag, Færøerne, og Brynjolf Mortensen, Son af Købmand Johan Mortensen, Trangsivaag, Færøerne.

Hvorfor gaa over Aaen efter Vand — hvorfor bruge udenlandske Sæber, naar De kan faa færøske, som er bedre og billigere, fra Fabriken „OKKARA“

Skattatos.

Hesum máli viðvikjandi skal eg bara siga eitt enn: Heldur líkningsnevdin fyri Havnar bý i síni heild, at hun stendur seg við at tuga í hesi sak, so lat hana sita við skommuni, eg skal ikki verða við at bróta nesaru fyri teir allar — langt frá!

Limur.

Vor Krone Margarine overgaar al anden Margarine i Kvalitet og Velsmag.

A/S Thorshavns Mælkeforsyning & Margarinefabrik.

Da Heksen skulde dø.

Det er let at se, at Overtroen er ved at forsvinde her i Landet; mod alle disse moderne Vidundere kan den ikke holde Stand; men Pressens Udbredelse til saa godt som hvert Hjem i Danmark har sikkert været en meget medvirkende Aarsag dertil.

I min Barndom, for 40—50 Aar siden, var det anderledes. De fleste Mennesker paa min Hjemegn i Midtjylland troede paa Spøgelse og Gengangere og da særlig paa Varsler for ethvert Menneskes Dødsfald, ja ogsaa ofte for Ulykker og Kreaturers Død. Enhver Selvmorder gik uforgivelig igen, men ogsaa ofte Bedrager og andre Kærlinger i Højene boede Troldene og i Engene Ellefolkene, dog tror jeg at Frygten for disse to Kategorier af Uhyggeskabninger var ved at vinde, der var mange som allerede den Gang bestred

A/S

BALSLEV & GOOS

THORSHAVN

Altid stort Lager af:

Trælast i alle gangbare Dimensioner samt alle Slags Bygningsmaterialer.

Særlig fremhæves:

Fint savet Fyrretømmer, Baadetræ, saavel Fyr som Eg, Rund Fyr til Master, Bomme o. L., Krydsfliser i alle Tykkelser og Kvaliteter.

Telefoner: Nr. 20 & 237.
Trælastforretningen: Nr. 194.

deres Eksistens; men jeg har som Barn hørt mange Historier som var foregaaet for i Tiden, f. Eks. hvorledes de forbyttede deres egne Born, som altid var nogle grimme Skiftinger, med andre Folks Born, eller hvorledes de havde forsøgt at lokke en enlig Nattevandrer med deres Koglerio o. L. Men foruden disse menneskelignende Skabninger fandtes der ogsaa uhyggelige Repræsentanter for Dyreriget. I Dale eller Hulninger gik der gerne en hovedløs So eller en trebenet Hest (Helhesten) og de fleste Mennesker og da særlig Born gik langt uden om slige Steder ved Aftenstid. Men gik man ad Vejen skulde man ogsaa passe paa. Man maatte ikke gaa ude paa Korebanen, thi saa risikerede man at møde en Brude- eller Ligskare — det var Forvarslere for Bryllup og Begravelse — og man faldt, for hver Vogn man mødte, og bagefter blev man meget syg. Derfor holdt de fleste Mennesker sig ude ved Grøftekanterne, naar de færdedes ude om Aftenen.

I de lange Vinteraftener blev der rundt i Hjemmene fortalt mange uhyggelige Historier, og bagefter naar en lille Tjenestedreng skulde ligge alene i Karlekammeret ude i et af Udhusene — de voksne Karle var jo ikki altid hjemme ved Sengetid — da kunde han ofte være helt ude af sig selv af Angst og Rædsel. Ja de Voksne var saamaad ofte næsten lige saa bange.

Alt det her er nævnt, er jo overnaturlige Ting og Skabninger; men der var ogsaa Mennesker, som var i Besiddelse af overnaturlige Evner. Der var Folk som kunde »vise igen«. Det vil sige, de kunde paavise, hvor stjaalne og tabte Sager befandt sig, ja endog ofte tvinge Tyven til at komme og tilbagelevere Tyvekosterne. Der fortælles om en gammel Mand paa min Hjemegn, at en Tyv en Nat vilde stjele noget Tømmen fra ham. Konen vaagnede og kaldte paa sin Mand; men Manden sov roligt videre; men om Morgenen, da Folkene kom ud, stod Tyven der endnu med det tunge Tømmen paa Skulderen, saadan havde han staaet hele Natten uden at kunne flytte sig eller faa Tømmeret ned fra Skulderen, først da den vise Mand kom ud og hævdede Fortryllesen blev hann fri. Om denne kloge Mand hørte jeg i

min Barndom mange mærkelige Historier.

Se det var jo ikke saa galt, at en Mand kunde »vise igen«, det var jo nærmest at vise Velgeringer mod sine Medmennesker; men der var en anden Slags Mennesker med overnaturlige Evner, som var onde og kun gjorde ondt. Det var Heksene. Der er det mærkelige eller interessante ved disse Slags Mennesker, at den gode Slags, altsaa dem, der kunde »vise igen«, i næsten alle Tilfælde var Mænd, medens de onde, Heksene saa godt som altid var Kvinder.

Heksetroen har holdt sig længe her i Landet, ja den er vist næppe helt uddød endnu; men den har ogsaa mange Aarhundreders Hævd.

I det aandelige Mørke i den saakaldte Middelalder florerede Heksetroen, og Heksebaalene flammede over hele Europa. Kirken havde indledet Kampen mod Heksene, som man troede stod i Ledtog med Djævelen. Det var ikke alene den katolske Kirke, der førte Kampen; men ogsaa i de protestantiske Lande strakte man Heksene paa Pinebænken og tændte Baalene under dem efter »Tilstaelsen«. I det 16. og 17. Aarhundrede kulminerede Galskaben. Chr. d. 4. var som bekendt en ivrig Hekseforfølger. Man regner med at der er brændt ca. 4 Millioner Hekse i Europa, og de allerfleste er først blevet pint. Saa sent som i 1875 blev der brændt 5 Hekse i Mexiko. Men selv om Hekseprocesserne forlængst er ophørt her i Landet, vedblev som sagt Heksetroen at florere helt op til vore Dage.

Jeg skal her fortælle om en veritabel Heks, en rigtig ond én, som udovent sine Trolddomskunster i den sidste Trediedel af forrige Aarhundrede. Hendes Død indtraf i Slutningen af Halvfemserne.

At Hensyntil mulige nulevende Slægtninge giver jeg hende og hendes Mand fingerede Navne.

Altsaa: Bille Maren var gift med en Mand, som hed store Anders. De boede i et Hus omtrent midt i Byen. Der hørte kun saa meget Jord til Huset, saa Anders lige kunde anlægge sig en Have; men det blev rigtignok ogsaa en Monsterhave; thi han var nemlig Gartner. Paa den Tid fandtes der kun faa rigtige Haver paa Landet, ialt Fald der paa Egnen; men efter-

haanden fik store Anders nok at bestille med Anlæg og Pasning af Haver, det blev en hel Modesag at faa fine Haver. Sin egen Have tjente Anders ogsaa godt ved, han solgte nemlig alle Produkterne. Fra Stikkelsbærrene blev modne og til op mod Jul, saa man bitte Maren vandre med to Kurve i et Reb over Skulderen fra Hus til Hus i hele Byen. Det var en besværlig Vandring; thi hun var nemlig halt og bevægede sig derfor kun langsomt fremad ved Hjælp af en Stok. Om det var den ovennævnte Legemssvaghed, der bevirkede, at Folk troede, hun kunde hekse, ved jeg ikke; men det har sikkert været en medvirkende Aarsag dertil. Thi det var ofte Kvinder, der havde en eller anden Legemsskavank, der blev udlagt som Hekse.

Hvornaar man paa Egnen begyndte at tro paa at bitte Maren kunde hekse vides ikke; men en Gang i Slutningen af 70'erne blev det fastslaaet paa uomstødelig Maade, at hun var i Besiddelse af overnaturlige Evner, og at hun brugte dem til at gøre ondt med.

Det var en Vintersøndag med streng Frost og Kulde, at en Husmandsfamilie var kørt til Kirke for at faa et lille Barn døbt. Barnets Moder samt to Kvinder, der skulde holde det over Daaben, sad ude i Kirkens Forstue (Vaabenhuset) og ordnede Barnets fine Daabstøj inden de skulde ind i Kirken. I det samme kommer bitte Maren haltende, hun var kommet temmelig sent, der var lang Vej og Modvind; men nu vilde hun liste sig stille ind i Kirken. Præsten var vist lige begyndt paa sin Prædiken.

Da hun fik Øje paa de tre Kvinder, gik hun hen og henvendte nogle Ord til dem, samtidig klappede hun Barnet og sagde, at det dog var en yndig lille én, »og sikke dejlige Øjne, saa store og kloge, ja det Barn skal nok en Gang gøre sin Lykke.« Tilføjede hun, medens hun temmelig længe saa Barnet fast i Øjnene. Saaledes fortalte de omtalte Kvinder bagefter. Det lille Barn blev nemlig samme Aften syg og døde efter faa Dages Forløb. Det havde velsagtelens paadragnet sig en stærk Forkølelse under Opholdet i det iskolde Vaabenhus; men bitte Maren fik Skylden for dets Død.

Efter den Tid begyndte Folk at gaa af Vejen for hende. Der var mange, som læsede Dørene, naar de saa bitte Maren komme. Min Mor troede fuldt og fast paa hendes Trolddomskunster og læsede altid for hende, og vi Born maatte gemme os, saa hun ikke fik os at se, thi hun kunde jo godt med sine Øjne forgøre os. Hun havde nemlig en Gang forhekset eller forgjort, som min Moder kaldte det, en Gris hjemme hos os, saa den døde faa Dage efter hendes Besøg. Ja meget fik bitte Maren Skyld for. Havde hun været i et Hjem, og der saa kort efter skete en eller anden Ulykke, eller et Menneske eller et Kreatur blev syg og maaske døde, ja da fik hun som oftest Skylden. Om hun vidste, hvad man tiltroede hende, vides ikke; men det er meget sandsynligt. Thi efterhaanden holdt hun op med at gaa ud og handle med Frugter, ja den sidste halve Snes Aar, hun levede, kom hun næsten aldrig uden for sit Hus og sin Have.

Bitte Maren døde som fortalt i Slutningen af 90'erne. Hun var ikke særlig gammel, vistnok 66 eller 67 Aar. Det var Brystet, der var daarligt. Hun kunde til-

Det bekendtgøres herved for Slægt og Venner, at min kære Mand

SIMON JENS JOENSEN
Vragerkontrollør

døde den 5. Maj. Begravelsen foregaa fra Hjemmet Tirsdag den 8. ds.

Paa Born, Bornebørn og egne Vegne
APOLONIE JOENSEN

sidst næsten ikke faa Vejret. Man kunde høre hende langt væk, naar det rigtigt kom over hende, saadan hev hun efter det. Der var tre Mil til nærmeste Læge, man hentedes den Gang ikke Læge for Smaating. Store Anders havde dog ladet ham hente en Gang; men det var nu flere Dage siden, og den Medicin, hun havde faaet, kunde ikke rigtig skaffe hende Lindring mere.

Det var rygtes over hele Sognet, at Heksen laa for Døden, og Folk gyste, for alle vidste da, hvor hvor hun gik hen. Men der var ogsaa det, at man altid havde hørt, at en Heks ikke kunde dø, før der blev lagt Ild under hende.

Deels af Nysgerrighed og maaske ogsaa af Medlidenhed var en tre-fire Nabokoner kommet ind til store Anders, den sidste Aften bitte Maren levede. Nogle kom med Sygemad og andre for at hjælpe paa anden Maade. Man var hjælpsom paa Landet den Gang. Hanne i den brede Egteseng laa den stakkels Maren og hev efter Vejret saa ganske forskrækkeligt. Store Anders sad for Bordenden og trykkede i sin Kvide Skraatobak og stempede den ene Spytteklat efter den anden ned paa Lergulvet mellem sine Træsko. Konerne stod og talte hviskende med hverandre henne ved den varme Kakkellov. Straalemotte, kaldtes en af Konerne. Hun havde faaet sit snurrede Øgenavn af, at hun altid var paa Farten til Naboerne, og derfor gik Stierne, som hun havde dømt, i alle Retninger, de straaledes ud fra hendes Hus. Hun var Byens Sladreklælling, dens levende Avis.

Da Konerne en Tid havde iagttaget den døende Heks, og vistnok alle var overbeviste om, at hun ikke kunde dø, medmindre der blev gjort noget ekstra, foreslog en at hente Præsten, men Straalemotte tog resolut sin ene Træsko af og ragede fra Kakkellovnen nogle Gløder ud i den. Vistnok uden at store Anders saa det, kastede hun Gløderne ind under bitte Marens Seng. De andre Koner iagttag hende med en Blanding af Rædsel og Beundring malet i deres Ansigter; men Heksen døde inden der var gaaet en Time, efter at Ilden var kommet under hendes Seng.

Straalemotte var helt stolt af sin Bedrift. Hun havde jo udvist baade Mod og Beslutomhed. Hun talte gerne om det. »Ja tho én havde jo ondt af hende iløve, selv om hun osse var en Sto' Skue!« sluttede hun gerne sin Udrødnag af Sagen.

Ja det lyder fantastisk, at dette foregik for kun ca. 35 Aar siden i en ret folkerig Egn i Midtjylland; men det er ikke desto mindre Tilfældet.

Poul Jensen.

FRISK KERNEMÆLK
HVER DAG

A/S Thorshavns Mælkeforsyning & Margarinefabrik.